

NYHEDSBREV | 2024-2025 | 12. SEPTEMBER 2024

Fremtidens europæiske landbrugspolitik

29 europæiske interesseorganisationer foreslår, at europæisk landbrugspolitik målrettes klima og naturformål, men finansieringen skal matche de grønne ambitioner. En europæisk CO2-afgift er ikke på bordet.

Fremtidens landbrugspolitik er igen til debat i EU. En [ny rapport](#) fra en bred vifte af europæiske landbrugs-, miljø- og forbrugerorganisationer anbefaler en grundlæggende reform af EU's landbrugspolitik, så den bliver bedre gearret til at håndtere fremtidige udfordringer og sætte skub i den grønne omstilling af landbruget. Fremtidens landbrugspolitik skal i højere grad bygge på tillid og incitamenter end på kontrol og "micromanagement", som Kommissionens formand Ursula von der Leyen udtrykte det i forbindelse med præsentationen af rapporten den 4. september.

Rapporten er organisationernes bidrag til den strategiske dialog om fremtidens landbrugspolitik (2028-2034), som Europa-Kommissionen skød i gang i januar 2024 som svar på europæiske landmænds protester mod EU's miljø- og klimakrav, stigende udgifter og øget pres fra udlandet.

Organisationerne fremlægger i rapporten i alt 14 overordnede anbefalinger til fremtidens landbrug i EU, som må forventes at få konkrete konsekvenser. Ifølge Kommissionen vil anbefalingerne nemlig være retningsgivende for dens arbejde med udformningen af den vision for landbrugs- og fødevaresektoren, som Ursula von der Leyen har lovet Europa-Parlamentet i løbet af den nye Kommissions første 100 dage. Kommissionen forventes at præsentere sit forslag til reform af den fælles landbrugspolitik ved indgangen til dansk EU-formandskab i juli 2025. Organisationerne opfordrer Kommissionen til hurtigt at præsentere et første udkast til en ramme og tidsplan for vedtagelsen af den næste CAP-reform.

Hvad anbefaler organisationerne?

Omlægning af landbrugsstøtte

Et af rapportens centrale budskaber er, at der er behov for at ændre måden, hvorpå EU's landbrugsstøtte fordeles til de europæiske landbrugere. Organisationerne foreslår en udfasning af den nuværende hektarstøtte til fordel for en mere målrettet indkomststøtte, som kan sikre landmændene en rimelig indkomst. Støtten skal især målrettes konkrete sociale, klima- og naturformål og gå til de økonomisk dårligst stillede landmænd, unge landmænd og nystartede landmænd. Organisationerne foreslår, at der nedsættes en uafhængig task force, som skal vurdere, hvad der vil være den mest passende mekanisme til at sikre en sådan målretning af indkomststøtten. Det er samtidig afgørende for organisationerne, at den finansielle støtte til miljø- og klimatiltag matcher EU's ambitionsniveau. Organisationerne foreslår derfor, at en stadig voksende del af landbrugsstøtten skal gå til miljø- og klimatiltag og substantielt forøges hvert år gennem to på hinanden følgende CAP-perioder.

Grønne fonde uden for CAP'en

Hvis man skal tilvejebringe den nødvendige finansiering til den grønne omstilling, er der brug for at mobilisere yderligere privat og offentlig kapital. Organisationerne foreslår, at EU til dette formål etablerer to fonde uden for EU's fælles landbrugspolitik (CAP'en). For det første skal der oprettes en midlertidig fond for Retfærdig omstilling (AJTF), som kan understøtte investeringer i sektorens grønne omstilling til mere bæredygtig og klimavenlig produktion. F.eks. skal denne fond kunne yde støtte til frivillige opkøbsordninger for husdyrbrug i områder med høj koncentration af husdyr. For det andet skal der etableres en Naturgenopretningsfond, som kan yde støtte til landmænd, som vil genoprette og forvalte naturlige levesteder. Midlerne til de to fonde skal være nye penge, som findes uden for de eksisterende økonomiske rammer for EU's fælles landbrugspolitik (CAP'en). Endelig opfordres også Den Europæiske Investeringsbank til at designe særlige lånepakker til landbruget.

Bæredygtig og sund kost

EU skal arbejde for at fremme mere bæredygtig og sund kost. Organisationerne opfordrer Kommissionen og medlemslandene til at vedtage efterspørgselsrelaterede tiltag, som kan gøre bæredygtige og sunde fødevarer mere attraktive for forbrugerne. F.eks. bør de yngste i skolerne tilbydes gratis og sund skolemad sideløbende med undervisning om sund ernæring. Organisationerne anbefaler samtidig at fremme plantebaseret kost i EU. Europa-Kommissionen opfordres til at præsentere en EU-handlingsplan for plantebaserede fødevarer senest i 2026 til at styrke de plantebaserede landbrugsfødevarekæder hele vejen fra landmænd til forbrugerne.

Organisationerne anbefaler samtidig, at EU gennemgår sin lovgivning for mærkning af fødevarer og reglerne for markedsføring af produkter til børn. EU opfordres til at ajourføre den europæiske fødevaremærkningslovgivning, så forbrugerne står over for informerede valg i forhold til at fremme bæredygtighed og dyrevelfærd. Kommissionen opfordres til senest i 2026 at udarbejde en evaluering af de gældende regler i EU for markedsføring til børn af fødevarer med højt indhold af fedt, sukker og salt, og hvis passende, foreslå lovændringer.

Kvoter på landbrugets CO₂-udledninger må vente

Organisationerne foreslår ikke en europæisk CO₂-afgift på landbrugets udledninger af drivhusgasser, som den vi kender fra den danske [grønne trepartsaftale](#). Man anerkender, at der er behov for at reducere landbrugets CO₂-udledninger. Organisationerne foreslår bl.a., at EU udvikler et benchmarkingsystem til at måle effekterne af klima- og miljøtiltag på de enkelte bedrifter. Hertil kommer, at EU's landmænd skal have bedre adgang til en række forskellige teknologier og praksisser, som kan hjælpe med at reducere sektorens udledninger. Organisationerne finder dog ikke, at landbrugets emissioner alene kan håndteres gennem teknologiske løsninger, hvis man skal nå EU's klimamål. Der er brug for ambitiøse politikker.

Organisationerne vurderer alligevel, at det er for tidligt at tage stilling til, om landbrugets udledninger kan reguleres gennem et europæiske kvotehandelssystem. Kommissionen opfordres dog til at arbejde videre med ideen og vurdere gennemførligheden og relevansen af et sådant system. Hvis vurderingen falder positivt ud, skal der bl.a. tages stilling til om landbrugets udledninger af drivhusgasser bedst reguleres gennem det eksisterende kvotehandelssystem, eller skal man skabe et særskilt kvotehandelssystem for landbruget.

Bæredygtig handelspolitik

Organisationerne finder, at der brug for, at EU sikrer bedre sammenhæng mellem EU's bæredygtighedsmål og handelspolitikken. EU bør derfor foretage en omfattende

evaluering af den måde, hvorpå EU fører forhandlinger med tredjelande om handelsaftaler på landbrugs- og fødevarerområdet. EU bør samtidig se på de metoder, som man benytter til at gennemføre konsekvensanalyser forud for sådanne forhandlinger. Endelig bør Kommissionen, ifølge organisationerne, anerkende den strategiske betydning, som europæisk landbrug og fødevarerproduktion har i handelsforhandlinger med tredjelande.

Permanent grøn europæisk trepart

Organisationerne foreslår, at Kommissionen gør den strategiske dialog permanent. Det skal ske gennem oprettelsen af et "European Board of Agri-food (EBAF) - en slags grøn europæisk trepart - bestående af aktører fra hele landbrugs- og fødevarersektoren, civilsamfundet og forskningsverdenen med det formål at drøfte, hvordan man bedst kan gøre landbrugs- og fødevarer systemerne mere bæredygtige.

Hvis du vil vide mere

Rapporten "*Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture – A shared prospect for farming and food in Europe*" blev offentliggjort den 4. september 2024. Rapportens anbefalinger blev vedtaget enstemmigt den 29. august af 29 udvalgte interessenter fra landbrugs- og fødevarersektoren, forskningsverdenen og civilsamfundet.

Organisationernes formand var den tyske professor Peter Strohn Schneider, som også har stået i spidsen for en tilsvarende gruppe i Tyskland. Rapporten [kan læse her](#).

Produceret og skrevet af:

Morten Knudsen, EU-konsulent, tlf. 3695

EU-nyt fra EU-konsulenterne sendes løbende til abonnenter i Folketinget